

התורה

הרגשים ורגשות על פי פרשת השבוע

בס"ד

פרשת בשלח - שירה | עלון מס' 12

הפחד משינויים..

יז: ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרף ארץ פלשתים כי קרוב הוא.... פן ינחם העם בראתם מלחמה וישבו מצריתם:

ובמדרש רבה: ניסב אלקים את העם, כגון סוחר אחד שקנה פרה לקנינו. והנה ביתו אצל בית השחיטה, אמר אם אני מוליך אותה אל דרף ביתי, היא רואה את בית השחיטה ואת הדמים והיא בורחת. אלא הריני מוליכה אל דרף אחרת. כך היו בני עזה ואשקלון וכל ארץ פלשתים עתידין לעמד כנגד ישראל בשעה שיצאו מצרים, אמר הקב"ה שלא יראו ישראל המלחמה ויחזרו להם למצרים, שפאמר (שמות י"ג): פן ינחם העם בראתם מלחמה וישבו מצריתם, מה עשה הקב"ה הוליכן דרף אחרת, שפאמר: ניסב אלקים את העם.

- תשמע גבי, אם כעת נחתום על תמ"א 38 אתה תקבל דירה יפה עם עוד שני חדרים, בניין חדש עם מעלית, וחניה, שווה לך - מה אתה אומר...

- עוזב אותי אני לא בנוי לשינויים טוב לי ככה...

- אבל תראה גבי, איך צפוף לך והדירה קטנה בלי אויר כמעט... לא שווה לך לצאת לאור??

- לא... לא... עוזב... אין לי כוח... ואין לי כסף...

כשנתבונן בדברי המדרש בביאור הפסוק, הרי כתוב מפורשות שהקב"ה סיבב את כל עם ישראל בדרך יותר ארוכה מאשר בדרך הקצרה, שאם היה זה בדרך הקצרה והישירה, הרי כשבני ישראל היו נתקלים במלחמה, היו שבים על עקבותיהם וחוזרים למצרים...

ויש להבין וכי בני ישראל ליקקו דבש במצרים? וכי הם שכחו את שנות השעבוד המר... ואת קשיי העבדות?? שכחו מה עשו להם המצריים... הרגו את ילדיהם... עבודת פרך כפשוטו... 'תבן אין נתן לעבדך ולבנים אמרים לנו עשו' - הכל נשכח... יש מלחמה חוזרים למצרים? מה הפשט בזה?

ובהמשך אחרי שמצרים רודפים אחריהם וטובעים בים סוף מגיעים למדבר סין ופונים אל משה בטענה - ויאמרו אלהם בני ישראל מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים בשבתנו על סיר הפשר באכלנו לחם לשבע כי הוצאתם אתנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב: (טז ג.)

באיזה הגדרות... בשבתנו על סיר הפשר... על מה הם מדברים?? איזה סיר ואיזה בשר?? שוב מוצאים אנו כאן השוואה למה שהיה במצרים, כביכול למה שהיה שם ולמה שקורה כעת... שם אכלנו לשבע כאן אנו הולכים למות...

ובהמשך שוב... אחרי הנס והפלא הגדול שהקב"ה מזמן להם מן לאכול... ואחרי שראו את הנס העצום של קריעת ים סוף... מגיעים לרפידיים... ושוב מתלוננים - ויצא שם העם למים ויגלו העם על משה ויאמר למה זה העליתנו ממצרים להמית אתי ואת בני ואת

מקני בצמא: (ג יז) ו... חוזרת על עצמה, ההשוואה למה שהיה במצרים... למה הוצאת אותנו להמית אותנו בצמא...

ויש להבין מדוע ההשוואה היא כל הזמן למה שהיה במצרים??

ואולי טמונה כאן ההבנה העמוקה באחד מכוחות הנפש - כאשר אדם הולך לקראת שינוי בחיים... שינוי מצב... שינוי תקופה... חתונה, קניית דירה, וכדו' אם יש לו פחד מהקושי העומד לפניו, הוא מעדיף לברוח לקושי הקודם, למרות שהוא לא היה בכלל קל.. ואולי אפילו יותר קשה... עדיף לי קושי מוכר מאשר קושי חדש... קושי שאין לי מושג בו... הקב"ה היה צריך לעשות סיבוב עצום לבני ישראל, בכדי שלא ילכו דרך פלישתים, כי אם הם היו רואים מלחמה, היו שבים למצרים עם כל הקושי שהיה להם שם...

אדם שמתחדש לו קושי הוא מעדיף לשקוע בקושי הישן... המוכר, אפילו שזה כולל שיעבוד נוראי וקושי עצום.. אבל הפחד מהלא נודע יותר קשה... ולכן גם יש תמיד השוואה לקשיים שהיו בעבר... זה מסביר לנו, על כל מיני מצבים שאנו לא מבינים... לדוגמא, אנשים תקועים בכולל מסוים, למרות שהם לא מצליחים, ובכולל אחר עם צורת לימוד שונה היו מצליחים יותר.. כמה אנשים בעולם הגדול תקועים במקום עבודה במשך שנים למרות שלא מרוצים... כמה אנשים תקועים במצבים אישיים... למרות הקושי העצום, פוחדים ללכת ולבצע שינוי... שיכול לעזור להם... עוזב, טוב לי כמו שאני... אל תעשה שינויים...

וזה מקיף כמעט את כל החיים... בשידוכים... בפרנסה... בשיפוצים... בקניית דירה... עד שאדם עושה צעד דרסטי יכול לעבור שנים... עד שמגיע המצב כמו קריעת ים סוף... שהמים מגיעים לאף... כשאין ברירה או אז האדם ננער לפתע... ומתחיל לחפש פתרון... וזה גם מסביר לנו מדוע לפעמים רואים שהקב"ה מביא על האדם ניסיונות, שמביאים את האדם לקצה, פשוט אין ברירה, בשביל להזיז אותו ממקומו, חייבים לדחוק אותו לפינה...

וזה מה שקרה כאשר לא היה אוכל... לא שבמצרים ליקקו דבש, אבל הפחד מהלא נודע, יוצר מצב שמה שהיה בעבר נחשב אצלם לדבש... 'בשבתנו על סיר הפשר'.. היה לנו וודאות... 'באכלנו לחם לשובע'.. לא פתחנו שולחן... אבל לפחות היה לנו ודאות בלחם הזה... היה לנו קושי, אבל לפחות היה אוכל... ואותו דבר כאשר צמאו למים... הפחד ממחסור במים, יוצר השוואה בין מה שהיה במצרים, שם לפחות היה לנו מים... היו לנו חיים קשים אבל התרגלנו לזה... מה כעת אתה עושה... אתה רוצה להמית אותנו בלי מים??

ומה העצה? אם אכן אין ברירה... צריך לעשות סיבוב שיאריך את הדרך ויתרחק מהקושי הקודם... או מי שמסוגל להביט נכוחה ולהבין שחייבים... אם לא מנסים להתקדם נשארים תקועים...

שבת שלום ומבורך

ניתן להצטרף לקבלת העלון במייל
A33172784@gmail.com

השירה - כלי ביטוי עמוק..

אֶז יְשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַד' ... אֲשִׁירָה לַד'
כִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרָכְבוֹ רָמָה בְּיָם: (טו א)

וברש"י: אז ישיר משה. אז כשראה הנס, עלה בלבו שישיר שירה.
וכן אז ידבר יהושע (יהושע י, יב.) וכן ובית יעשה לבת פרעה ...

שבת זו נקראת היא 'שבת שירה' - על שם השירה ששרו בני
ישראל, בבואנו לגעת מעט בנושא השירה, הרי היא מתפצלת
ונחלקת לכמה רבדים.

ראשית, הביטוי הראשוני של שירה - הוא על סגנון כתיבת המלל
- הטקסט.. כאשר המילים מבטאות שירה, הם נכתבות בצורה של
שירה, וכמו שמצאנו את גדולי המשוררים רבי יהודה הלוי זצ"ל
רבי שלמה אלקבץ זצ"ל ועוד... ובעצם כל זמירות השבת הרי הם
ביטוי לשירה... עוד לפני המנגינה...

שנית, השירה היא ביטוי למנגינה, הנגינה היא המעטפת היושבת
על המלל, ונותנת לו פרשנות כזו או אחרת, אכן יש גם שירה ללא
מילים, ניגון שגם הוא נכלל בהגדרת שירה...

בשירה עצמה ניתן למצוא מנעד רחב של סגנונות שירה, לכל
אומה ישנה מוזיקה ושירה המגיעה מן התרבות הייחודית שלה,
ולא כל אחד יכול או מסוגל להתחבר לסגנון השונה... גם לכושים
יש סגנון שירה וגם ליוונים... שירה זה לא רק ביטוי לנפש זה גם
תרבות פנימית עמוקה... יש שירים כבדים ועמוקים... שירת
הבקשות לדוגמא, שבכדי להבין את העומק שלהם, צריך לינוק
את הסגנון מהילדות המוקדמת...

בשירה היהודית ידוע ומפורסם שעולם הנגינה הוא סמוך ביותר
לעולם התשובה... ומצינו בבית המקדש שהלוויים היו מנגנים בכלי
שיר בזמן הקרבת הקורבנות... זוהי פסגת עבודת הלוויים... וכן
במלכים 'וְהָיָה כַּנְגֵן הַמְּנַגֵּן וְהָיָה עֲלֵיו יַד ה'...' יש שירה פותחת
את הלב... ויש שירה שפורצת מן הלב...

וברובד נוסף, יש את שירי הרגש היוצאים מן הלב ומעוררים אותו
לקרבת ד'... לתשובה... לרגשי כיסופין וכמיהה... ומנגד יש ביטוי
גם לשירי שמחה, המבטאים את רגשות השמחה השורה על
האדם... יש שירי ריקוד ויש שירי הורה... זה לא שהריקוד הותאם
למנגינה... אלא שהריקוד פורץ מהמנגינה... השירה מחייבת את
הסגנון ריקוד הזה... ועוד - לא הרי שירה המתאימה לחודש אלול,
לשירה המתאימה לחודש אדר... הרי לנו כי השירה היא ציר מרכזי
בל ינתק בכל מערכת החיים שלנו...

וברובד נוסף, יש את שירי הרגש היוצאים מן הלב ומעוררים אותו
לקרבת ד'... לתשובה... לרגשי כיסופין וכמיהה... ומנגד יש ביטוי
גם לשירי שמחה, המבטאים את רגשות השמחה השורה על
האדם... יש שירי ריקוד ויש שירי

הורה... זה לא שהריקוד הותאם למנגינה... אלא שהריקוד פורץ
מהמנגינה... השירה מחייבת את הסגנון ריקוד הזה... ועוד - לא הרי
שירה המתאימה לחודש אלול, לשירה המתאימה לחודש אדר... הרי
לנו כי השירה היא ציר מרכזי בל ינתק בכל מערכת החיים שלנו...

הבה נכנס לאולם החתונה, במרכז האולם רוקד החתן, השירה שלו
היא שירה של התרגשות מעצם המעמד, הנה זוכה הוא להקים בית
בישראל... מנגד, האבא של החתן, הוא מלא ברגשות הודאה על
שזיכה הבורא והביאו עד הלום... אחרי כל כך הרבה שנים שהוא
השקיע בבנו.. לעמוד ולרקד בשמחת נישואי בנו... הסבא בכלל..
מוצף ברגשות... לא מאמין שבכלל עומד ברגע הזה... האחים
והאחיות... כל אחד שמחתו נמדדת באופן שונה.. למרות שכולם
רוקדים ושרים את אותו השיר... האורחים הרבים שבאו להשתתף
בשמחת ידיד.. לא לכולם יש בכלל רגשות... תלוי בקרבתם... ואילו
בעל המנגן העומד על הבמה ושר - בכלל נמצא כאן בתפקיד.. הוא
כרגע בכלל בעבודה.. הוא צריך להרקייד ולתפעל את השמחה כאן...
לומר שהוא מתרגש מזה... נו...

כשנתבונן בשירת הים, בתחילתה היא מורכבת מסיפור הפרטים מה
היה... נשמע עדכון טכני... מְרַכֶּבֶת פְּרֻעָה וְחִילוֹ יָרָה בְּיָם וּמְבַחֵר
שְׁלִשְׁוֵי טַבָּעוֹ בְּיָם סוּף: ובהמשך וּבְרוּחַ אֶפְיֵד וְעָרְמוֹ מִיָּם נִצְבּוּ כְּמוֹ נֶדַ
נְזִלִים קָפְאוּ תְהַמֵּת בְּלֵב יָם: ועובר לחלק של גדולת הבורא - מִי כְּמִמְכָה
בְּאֵלֶם ד' מִי כְּמִמְכָה נְאֻדָר בְּקֶדֶשׁ נוֹרָא תְהִילַת עֲשֵׂה פְלֵא... - נְחִיתָ
בְּחֶסֶדְךָ עִם זֶה גְּאֻלַּת, וחוזר לספר תיאור מה היה המצב עם תוספת
תיאורים רגשיים, אֶז נִבְהָלוּ אֱלֹהֵי אֲדוּם אֵילֵי מוֹאָב יִאֲחֲזְמוּ רַעַד נִמְגּוֹ
כֹּל יִשְׂרָאֵל כְּעַנָּן - תִּפְּלַ עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפְחַד... וגו'.

רגע... איפה השירה כאן??

אומר רש"י - אז ישיר משה. אז כשראה הנס, עלה בלבו שישיר שירה.
- זה יסוד חשוב בשירה הפנימית... עלה בליבו... שירה שמתפרצת
מלב גואה ברגשות, זה שירה הכי אמיתית... זה יכול להיות שיר רגש
או שיר שמחה... השאלה מהיכן הוא יצא... אם זה מהלב מבפנים, זאת
פסגת השירה... אכן ישנה גם שירה שמקורה בשכל... והיא יכולה אכן
להפעיל את רגשות הלב שבתורם מתפרצים ורועשים... אבל שירה
איננה חייבת להיות הודאה... עצם אמירת שבחיו של הבורא זוהי
שירה... כשאדם מתבונן בחסדי הבורא מה הוא עשה ועושה למענו
ומליבו מתפרצת שירה זו פסגה עצומה... גם בלי להודות כלל עצם
ההכרה במציאות מי עשה לי את זה... ומה הוא עשה לי... זוהי שירה...

אכן, בשירי רגש הרבה יותר קל, שהניגון יפרוץ מן הלב, הוא יושב על
המשבצת הזו של הרגש, נוגע הוא בנימין דקין... במיתרי הלב... והרי
השיר משתפך... לעומת זאת שירי שמחה, הרבה יותר קשה שהם יצאו
מן הלב, זה תלוי בסיטואציות ומצבים שונים... אך אם אדם ישיר
ויתבונן במחשבתו על השירה, הרי השיר יוכל לחדור אל הלב, ומשם
תפרוץ לה חזרה השמחה הפעם כהמיית שמחת רגשי הלב...

וכמשל לאדם הנכנס מתחת לשמיכת הפוך, הרי ברגעים הראשונים
כולו מתחלחל מקור, ואז חום גופו מחמם את השמיכה, שמצידה
שומרת את החום ומחזירה חום לאדם... כן הוא עניין השירה היוצאת
מן השכל, הרי היא מחממת את הלב שמתחמם, והרי השירה משתבחת
ועולה גם מן הלב... אך כמובן שצריך שהשירה אכן תהיה ראויה לצאת
מן השכל... ולא סתם שירה המקפיצה את הרגלים כשירה חלולה ללא
פנימיות...

הרי לנו כי השירה היא פלא רוחני, שנותנת מקום לאדם לבטא את
רגשותיו בצורה שמעבר לדיבור... שירת הנשמה...